

Rozhýbaný kraj

September / 2024

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

V Paríži piaty, na východe zlatý

Čítajte rozhovor s olympionikom Rišom Turym

Toto musíte počut!
Župa a umelá inteligencia zložili hit

Obsah

Oživujeme legendy

Na Slovensku patrí k nepísanému národnému športu hádzanie polien pod kolená tím, ktorí robia najviac a platí to aj v našom krásnom kraji. V tom regióne, ktorý má už mimochodom aj čoraz viac obľúbenú vlastnú pieseň. Som veľmi rád, že sa nám darí oživiť legendy. Netýka sa to len tej úžasnej lanovky v Slovenskom raji, ktorá po obnovení prevádzky láme návštevnícke rekordy, ale aj ďalšej v podobe lode Labe, ktorú sa podarilo zakotviť na Zemplínskej šírave a už brzdí vodu nášho mora. Išlo o akciu Guľový blesk v rámci návratu výletnej lode ako ďalšej atrakcie pre oživenie cestovného ruchu na Zemplíne.

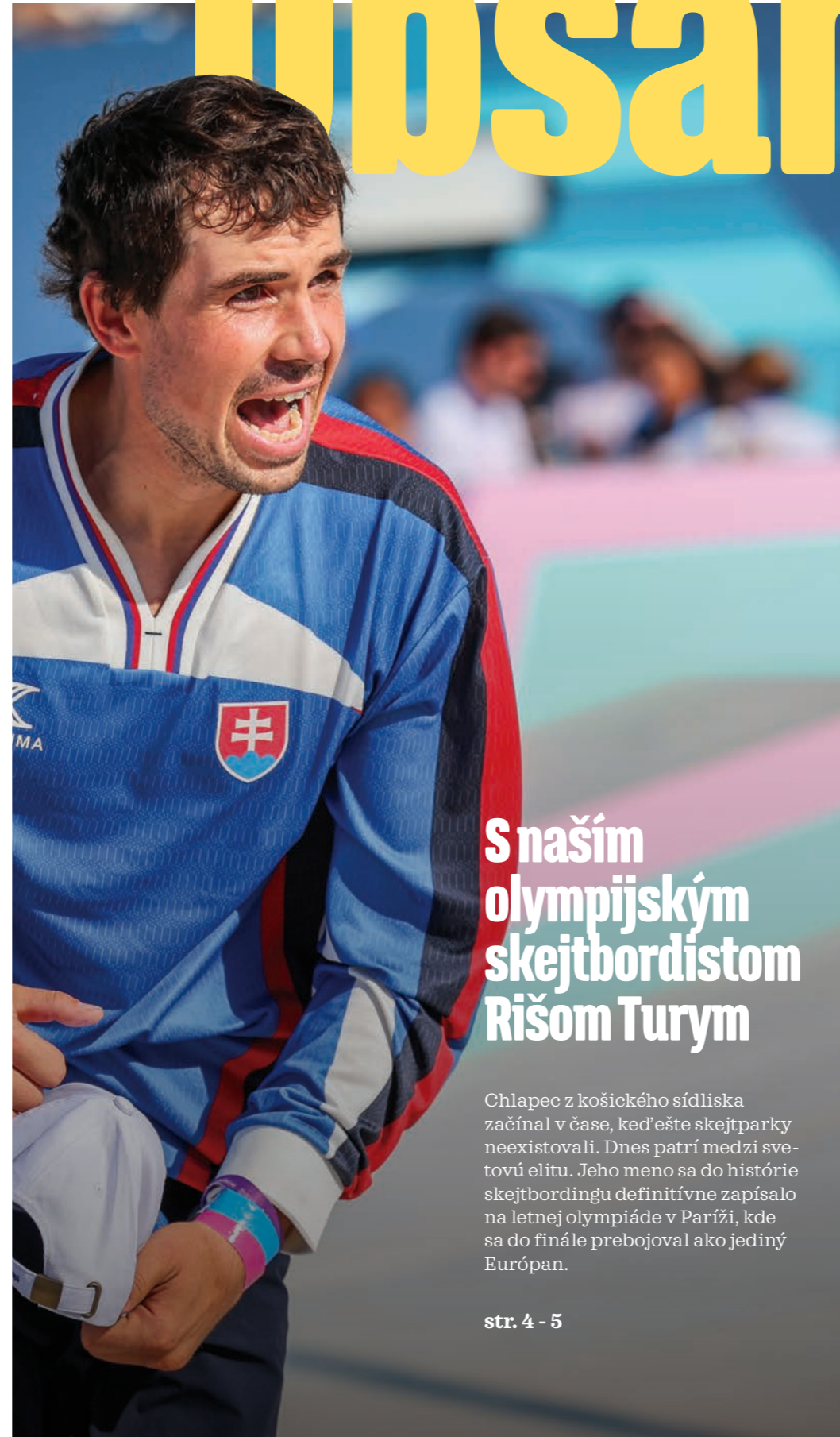
No nezabúdajme ani na krásne chvíle našich krajanov - vodnej slalomárky Zuzany Paňkovej, tenistky Anny Karolíny Schmiedlovej a skateboardistu Richarda Turyho - ktorí siahali na medailové umiestnenie a na nedávnej olympiáde urobili krásnu reklamu celému Slovensku a osobitne regiónu, z ktorého vzišli. Aj tento trojlístok skvelých športovcov dokázal prekonať svoje maximá a tiež to nemajú vo svojom odvetví vôbec jednoduché a na ružiach ustlané. Prekážky však treba prekonávať, úspešne sa boriť s nástrahami a problémami. Dôkazom toho je ďalšia vynikajúca správa, keď sa po nekonečných rokovaniach dohodol postup nielen prístavby, ale dokonca aj rekonštrukcie pôvodnej nemocnice v Spišskej Novej Vsi, čo pocítia pacienti z celého Spiša už o niekoľko rokov. V rámci nášho kraja takto budeme mať už druhú nemocnicu tretieho tisícročia, akú nám iní môžu len ticho závidieť. Je pritom potešujúce, že sa takto podarí zveľadiť až polovicu z tých nemocníc, ktoré vlastníme! Je to ďalší nadľudský výkon aj napriek už pomyselným polenám...Toto sú výsledky plodnej práce pre obyvateľov nášho kraja, aby sa zlepšovala kvalita života a mali sme dobrý pocit z toho, že po nás zostane niečo užitočné a prospešné.

Prekážky však treba prekonávať, úspešne sa boriť s nástrahami a problémami.

Rastislav Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

S naším olympijským skejtbordistom Rišom Turým

Chlapec z košického sídliska začínal v čase, keď ešte skejtparky neexistovali. Dnes patrí medzi svetovú elitu. Jeho meno sa do histórie skejtbordingu definitívne zapísalo na letnej olympiáde v Paríži, kde sa do finále prebojoval ako jediný Európan.

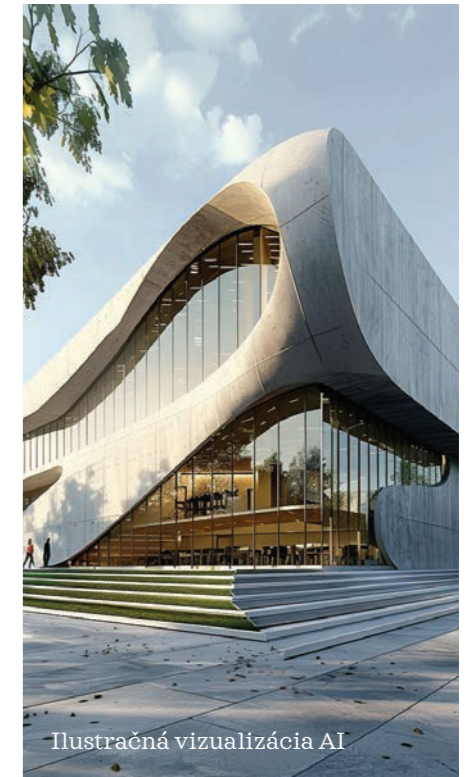
str. 4 - 5

Hviezdny týždeň s Michaelou Musilovou

Poznáte „ženu z Marsu“? Tento prívlastok si vyslúžila po tom, čo absolvovala simulované misie na Mars a Mesiac. Svetová astrobiologička o nich príde porozprávať do hviezdárni v Košickom kraji. Tešiť sa môžu v Trebišove, Michalovciach a Rožňave.

str. 8

Ilustračná vizualizácia AI

Tradičná kultúra pod jednou strechou

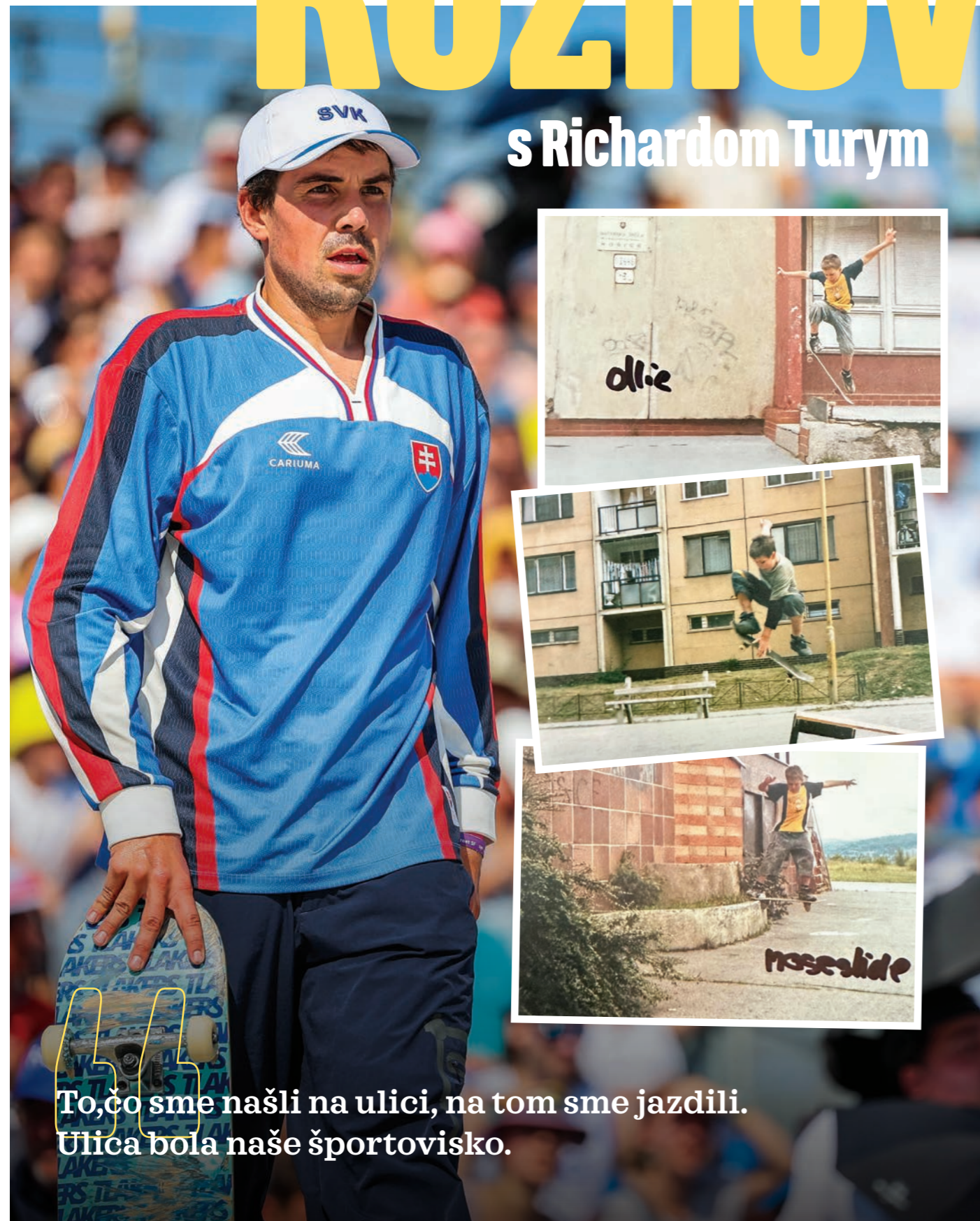
Župa chce vytvoriť miesto, na ktorom ožijú tradície Košického kraja. Do piatich rokov plánuje v krajskom meste postaviť Centrum tradičnej kultúry. Komplexné kultúrno-spoločenské centrum za približne 25 miliónov eur by malo slúžiť umeleckej komunite, východniarom aj návštevníkom kraja.

str. 9

Rozhovore

s Richardom Turym

To, čo sme našli na ulici, na tom sme jazdili.
Ulica bola naše športovisko.

Rodák z Košíc so svojou vášňou k skejtbordingu búra predsudky verejnosti. Tento, na Slovensku stále netradičný šport, ktorý má korene v americkej Kalifornii, učaroval Richardovi Turymu natoľko, že už ako tínedžer začal s doskou na štyroch kolieskach súťažiť. Vďaka neoblomnej povahe a túžbe stále posúvať svoje limity sa pripravoval až na letnú olympiádu v Paríži. V medzinárodnej konkurencii obsadil fantastické 5. miesto. Je presvedčený, že skejtbording má miesto aj na Slovensku.

Gratulujem vám k úžasnému umiestneniu na olympiáde! Ako hodnotíte váš výkon?

Vybojované 5. miesto považujem za svoj životný úspech. Už len samotná kvalifikácia je veľmi náročná a uspieť v medzinárodnej konkurencii ešte ťažšie. Podarilo sa mi odjazdiť to, na čom som pracoval posledný polrok. Moje triky som si takpovediac otestoval už na tohtoročných predošlých súťažiach v Dubaji, Šanghaji a v Budapešti, no ešte nikdy som ich nespojil dokopy tak, ako v Paríži. Na olympiáde ale skejteri vytiahli také triky, ktoré sme ani nevideli. Ja som si ale svoj cieľ na olympiáde splnil a som spokojný.

Pred vami sa umiestnili už len športovci zo Spojených štátov amerických, kde skejtbording vznikol, potom Japonci a prvú päťicu najlepších skejterov uzatvárate vy ako Slovák. Ako ste to vnímali, že ste sa takto zrazu objavili medzi svetovou elitou?

Do finále som sa prebojoval dokonca ako jediný Európan. Pred postupom do finále som bodovo predbehol a vyradil domáceho Francúza, čo samozrejme v miestnych médiách zarezovalo. Ale to, že som sa ocitol medzi špičkou, som si vlastne ani nestihol uvedomiť, finále sa jazdilo už 40 minút po skončení kvalifikácie. Lomcovala mnou veľká radosť a pocit zadosťučinenia, keď sa v jeden deň zúročili všetky tie roky driny. Do finále som sa dostal z poslednej možnej pozície a hovoril som si, že už nemám čo stratiť, na hodnotenie tu sú rozhodcovia, ja si idem zajazdiť a užiť si to.

Aké dojmy vo vás zanechal Paríž?

Pre mňa to bola prvá olympiáda v živote. Už len samotný príchod do olympijskej dediny bol pre mňa šok,

taký wow moment. Všade atléti v uniformách, jedlo od výmyslu sveta, aktivity pre športovcov, oddychové zóny, jednoducho perfektne zorganizované. Do konca života na to nezabudnem.

Skejtbording je nováčikom v olympijskej športovej rodine a prvýkrát sa ako olympijský šport predstavil v Tokiu 2020. Mnohí ešte možno ani nevedia, ako vlastne medzi sebou súťažíte...

Nemáme tam žiadne vyslovene dané pravidlá, každý môže robiť triky, aké chce. Skejter ide dve 45 sekundové jazdy a jedna, tá lepšia, sa bodovo počíta. Počas tohto krátkeho času musíme predviesť viacero trikov tak, aby to vyzeralo čo najlepšie a využil sa pritom celý skejtpark. Hodnotia sa triky, štýl a prevedenie jazdy. Dá sa to prirovnávať ku krasokorčuľovaniu alebo gymnastike s tým rozdielom, že nemáme predpísané žiadne konkrétne prvky.

Čo vás čaká ďalej po olympiáde?

V septembri sa zúčastním majstrovstiev sveta v skejtbordingu v Ríme. Potom sa budem pripravovať na ďalšie svetové poháre a súťaže, čím začína cyklus príprav a kvalifikácia na nasledujúce olympijské hry v americkom Los Angeles v roku 2028, kde by som sa chcel dostať. Určite sa o to pokúsim.

Skejtovanie vyzerá pomerne náročne a ešte horšie vyzerajú tie pády. Myslíte si, že na skejte sa dokáže naučiť jazdiť hocikto?

Určite áno, ale začiatky sú najťažšie, to robí ten rozdiel. Človek tomu musí obetovať veľa času, trápiť sa s tými trikmi a skúšať ich dookola. Úprimne, zo skejtbordingu ste dobíty a doráňaný nonstop. Každú sekundu sa môže niečo zlé prihodiť, preto musíte byť maximálne sústredený a dávať si obrovský pozor. Našťastie, aj v tomto športe sa dá poistiť.

Ako ste sa vy naučili jazdiť na skejte? Začínali ste ako samouk?

Všetci skejteri tak začínajú. Dá sa to opísať aj tak, že ma vychovala ulica. Ako deti sme začínali skejtovať na basketbalovom ihrisku, dávali sme si tam jednoduché prekážky. Keď nám to už nestačilo, našli sme si miesto pred poštou na Sídlisku Ťahanovce. Ako prekážky nám slúžili schody a múriky.

Bežne sa však stávalo, že nás odtiaľ vyhadzovali. Chodili sme potom hore-dole po sídlisku a hľadali nové možnosti. To, čo sme našli na ulici, na tom sme jazdili. Ulica bola naše športovisko.

Keď vás z vhodných lokalít na trénovanie vyhánali, prečo ste nešli do skejtparku?

Tam by sme išli najradšej, ale keď som začínal ja, vtedy skejtparky neboli. A keď ich aj začali budovať, tak iba z dreva. Vplyvom dažďa a zimy sa za pár rokov úplne zničili. Teší ma, že v posledných rokoch sa to zlepšuje aj v mojich rodných Košiciach, konkrétne na Sídlisku KVP, kde košická župa pomohla vybudovať prvotriedny skejtpark svetovej kvality a parametrov. A k tomu rovnou pod mostom, kde to jednoducho patrí, dá sa tu jazdiť aj keď prší a prostredie pod mostom je využité. Proste, super nápad! Nuž, aj tu tento projekt spočiatku narazil na odpor, lebo sa robí niečo pre skejterov...

Myslíte to tak, že verejnosť má voči skejterom predsudky?

Myslím, že áno, má. Stále tu panuje postoj verejnosti, že ak sa má postaviť skejtpark, je to niečo negatívne. Bude z toho hluk, prídu tam feťáci a neprispôbiví ľudia. Neviem si predstaviť, že by ľudia robili petície proti futbalovému štadiónu, kde vznikne hluk, chodia tam aj neprispôbiví ľudia, niekedy aj extrémisti, môže tam dôjsť aj k fyzickému násiliu, robí sa tam neporiadok. Nás vnímajú len z tej negatívnej stránky a k tomu ešte neoprávnene. Lebo keď sa ten skejtpark postaví, čo je prípad aj v Košiciach, zrazu všetcividia, že tam chodia slušní ľudia a je plný detí, ktoré sa baví a športujú.

Čo by ste odpovedali niekomu, kto by vám oponoval spôsobom, že skejteri si za svoju nálepku môžu sami tým, že skáču po schodoch a múrikoch a ničia tak verejný majetok?

Keď mám k dispozícii skejtpark, určite pôjdem radšej tam, ako na ulicu. Čo sa týka toho ničenia, ak by sme mali tento zámer, zobrali by sme si iné nástroje než skejt, napríklad kladivo. My iba robíme to, čo nás baví a napína. Ak má niekto inú záľubu než kopanie do lopty, triafanie do puku alebo behanie, nemôže byť automaticky vnímaný ako vandal. Pre niekoho môže mať skejt hodnotu celého života.

Vzdelanie bez bariér

Viac ako 23-tisíc župných stredoškolákov sa po prázdninách vrátilo do vynovených priestorov.

Gymnázium, Šrobárova 1, Košice

Nie každý žiak má rovnakú štartovaciu čiaru. Župa sa postarala, aby zdravotný hendikep nebol prekážkou k dosiahnutiu snov. Žiaci krajských stredných škôl sa preto po prázdninách vrátili do obnovených debarierizovaných priestorov. Práce prebehli

na školách v Michalovciach, v Rožňave a v Sečovciach. Neobišli sme ani Spišskú Novú Ves a Košice. Do ďalších škôl sa stavebníci ešte len chystajú a my vás o tom, ako vždy, budeme informovať. V novom školskom roku zasadlo do lavíc 64 župných škôl

23 538 žiakov, z toho 6 397 prvákov. Na niektorých školách pribudli okrem vynovených priestorov aj nové vzdelávacie odbory. Na Obchodnej akadémii v Rožňave otvoril Košický samosprávny kraj odbor učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo. Ďalšie

novozaradené odbory sú aj na SOŠ drevárska v Spišskej Novej Vsi, napríklad umeleckoremeselné spracovanie dreva aj čalúnnické a dekoratívne práce. Na SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku Košice spúšťajú odbor floristika. Trh práce sa mení a župa vám chce zabezpečiť tie najlepšie podmienky na vzdelávanie. Okrem debarierizácie sa župné stredné školy dočkali aj iných stavebných úprav. Jednou z najväčších je rekonštrukcia Gymnázia Šrobárova v Košiciach, kde prebieha 2. etapa rozsiahlej opravy fasády budovy aj sanácia základov. Sociálne zariadenia aj vnútorné priestory školy modernizuje Gymnázium Ľudovíta Štúra v Michalovciach. Táto škola okrem toho prejde rozsiahlou rekonštrukciou a zníži tak energetickú náročnosť svojej budovy. V kraji sa môžeme popýšiť aj novou Jazykovou školou pri Gymnáziu Ľudovíta Štúra. Naučiť sa tam môžete angličtinu, francúzštinu ale aj „šprechovať“ po nemecky. Kurzy sú od septembra otvorené pre začiatočníkov, ale aj pokročilých. Župa aj naďalej robí opatrenia na školách, vďaka ktorým sa mení na Košický zelený kraj. Projekt znižovania energetickej náročnosti rozbehla aj na SOŠ technickej v Michalovciach, ktorá na tento účel získala 3 800 000 eur. Na Gemerí vrcholia práce na výstavbe jedálne pri Obchodnej akadémii v Rožňave. Všetkým krajským stredoškolákom aj učiteľom prajeme, nech im nový školský rok naozaj chutí.

Školský internát Antona Garbana, Košice

SPŠ stavebná a geodetická v Košiciach

Gymnázium Javorová, Spišská Nová Ves

Košický kraj čakajú hviezdne roky

Košická župa spolu s hvezdárňami Košického kraja chystajú pre nadšencov astronómie a širokú verejnosť veľké prekvapenia. Tešiť sa môžete na stretnutia so svetovou astrobiologičkou, novú multifunkčnú sieň a Festival na Hrádku.

Príďte sa dotknúť hviezd - 19. až 24. septembra 2024 zavíta vedkyňa Michaela Musilová do Trebišova, Michaloviec a Rožňavy v rámci Hviezdneho týždňa s Michaelou Musilovou. Podelí sa o svoje skúsenosti z vyše 30 simulovaných misií na Mars a Mesiac, ktoré viedla pod záštitou NASA a ďalších organizácií. Jedinečnú prednášku svetovej astrobiologičky Na polceste na Mars, spojenú s diskusiou a autogramiádou, budú môcť záujemcovia zažiť vo hvezdárni Múzea a Kultúrneho centra južného Zemplína v Trebišove 19. septembra o 18:30, a taktiež 20.

septembra o 9:00 v zrkadlovej sieni v kaštieli Múzea a Kultúrneho centra južného Zemplína. Na stretnutie s Musilovou môžu záujemcovia prísť aj 24. septembra o 9:00 a 11:00 v Gemerskom osvetovom stredisku v Rožňave a o 19.00 sa uskutoční talkshow so „Ženou z Marsu“, astronomické pozorovanie a prezentácia filmu Dr. Musilovej Hakuna Matata Kilimanjaro v rožňavskej hvezdárni. Ak ste vždy túžili spoznať hviezdy zblízka a dozvedieť sa viac o živote na iných planétach, nenechajte si ujsť prvý ročník Festivalu na Hrádku, ktorý sa uskutoční

v nedeľu 22. septembra. Vesmírne dobrodružstvo, kde budete môcť po prvýkrát nazrieť do novootvorenej multifunkčnej siene, je pripravené Krajskou hvezdárňou a Zemplínskym kultúrnym centrom v Michalovciach. Počas festivalu nebude chýbať prednáška Michaely Musilovej, bohatý sprievodný program pre celé rodiny a koncert kapely S hudbou vesmírnou. Nové virtuálne observatórium bolo zrealizované v rámci výzvy Tradiície inšpirujú inovácie s finančnou podporou Košického samosprávneho kraja a ponúkne neopakovateľné zážitky prostredníctvom projekcií nočnej oblohy a astronomických javov. Sieň Galileo je súčasťou ambície župy modernizovať a zatriktívniť služby Krajskej hvezdárne s víziou v budúcnosti rozšírenia aj o nový multifunkčný objekt s interaktívnymi technológiami pre lepšie pochopenie synergie vesmíru a prírody.

Dr. Michaela Musilová

Je astrobiologička, autorka a takzvaná marsonautka. Viedla výskum spojený s vesmírom v inštitúciách po celom svete, vrátane NASA, ESA, CalTech, University College London, Chiba University a mnohých ďalších. Viedla vyše 30 simulovaných misií na Mars a Mesiac. Niekoľko rokov bola riaditeľkou vesmírnej výskumnej stanice HI-SEAS na Havaji. Je prezidentkou a zakladateľkou n.o. XtremeFrontiers v USA a priekopníčkou jedinečného celosvetového projektu: Astro Koruna Zeme. Pomáha ostatným uspieť vo vesmírnom sektore na Medzinárodnej vesmírnej univerzite ako veľvyslankyňa pre Space ScAvengers a vedúca výskumu NEED-ROPIX.

Ilustračná vizualizácia AI

Ilustračná vizualizácia AI

Tradičnú kultúru čakajú lepšie časy

V Košiciach vyrastie Esencia - Centrum tradičnej kultúry, ktoré bude len druhým svojho druhu na Slovensku.

Obliekajú si storočný poklad, aby mohli potešiť uši aj oči obecnstava naprieč regiónmi, ba aj za hranicami Slovenska. Obdivujú ich za zlato v hrdle, rezké nohy, za výrobky, ktoré dokážu vyrobiť iba šikovné ruky, za to, že nám všetkým nedovolia zabudnúť na zvyky a tradície prarodičov. Folkloristi aj remeselníci si zaslúžia dôstojné podmienky na tréningy, úschovu krojov, vybavené dielne. Aby sme si pod sebou nepodpíli vlastné korene. Župa preto vstupuje do veľkého projektu výstavby Centra tradičnej kultúry. Predstaví si ho môžete ako jeden komplex kultúrno - spoločenského centra pre umeleckú komunitu, východiarov aj návštevníkov kraja. Z navonok moderného objektu sa budú ozývať ostrohy, praskanie strún, ale aj dláta. Centrum by malo vyrásť

na župnom pozemku v MČ Nad Jazekom v Košiciach. „**Záujem o vlastné tradície neustále rastie, aj preto štartujeme projekt Centra Tradičnej Kultúry, na ktorom so župou pracujeme už dva roky. Aktuálne v našom kraji pôsobí vyše 300 folklórnych kolektívov, z toho 242 dospelých a 73 detských a mládežníckych. O ich rozvoj sa staráme od roku 2022, kedy sme spustili aj systematickú podporu folklórnych kolektívov s projektom Klenoty kraja,**“ dodal riaditeľ Centra kultúry Košického kraja Michal Kupec. S výstavbou chce kraj začať do piatich rokov, pričom rozprestierať by sa malo na ploche 2 800 m² a predpokladaný rozpočet výstavby je 25 miliónov eur. To, ako bude centrum vyzeráť, bude známe v decembri tohto roka. Župa totiž na

konci júla vyhlásila architektoniko-urbanistickú súťaž. Podľa podkladov sa ráta s hlavnou scénou až pre 300 účinkujúcich, ale aj s posuvným hľadiskom či premietacím plátnom. Nebudú chýbať ani menšie sály a šatne, krojáreň, sklady pre rekvizity, hudobná technika, tri tréningové sály so zrkadlami, dve menšie nahrávacie štúdiá pre spracovanie hudby, hudobná spevácka tréningová miestnosť, výstavné priestory i miestnosti pre tvorivé dielne. Ráta sa aj s obchodom pre remeselníkov so značkou kraja a predajňou lokálnych suvenírov. Verejnosť ocení kaviareň i archív tradičnej ľudovej kultúry s knižnicou. Súčasťou nového centra by malo byť aj ubytovanie pre rezidenčné pobyty.

Nadácia Košického samosprávneho kraja pomáha plniť sny

Aj naša olympijská vodáčka Zuzana Paňková mohla štartovať na OH v Paríži vďaka krajskej nadácii.

„Budúcnosť patrí tomu, kto verí v krásu svojich snov.“ Aj Eleanor Roosevelt, ktorá vyriekla tieto slová, verila v potenciál mladých ľudí a snažila sa ho rozvíjať. Nadácia Košického samosprávneho kraja vznikla práve preto, aby sme aj my mohli podporovať sny detí a mládeže, ktorých rodiny sú v ťažkej finančnej situácii. Veríme, že deti by mali pracovať na svojom potenciáli. A veruže, v kraji máme množstvo veľkých talentov. Jednou z nich je aj Zuzana Paňková. Má iba devätnásť rokov, zbiera medailu za medailou a Slovensko tento rok dokonca reprezentovala vo vodnom

slalome na Olympiáde v Paríži. Mladá Košičanka na vode prakticky vyrástla. Do lode ju jej starí rodičia posadili už keď mala šesť mesiacov a v šiestich rokoch si prvýkrát skúsila tréning v rýchlejšom kajaku medzi brámkami, čo dokonale sadlo jej súťaživej povahe. „Aj vďaka finančnej podpore Nadácie KSK som mohla odštartovať nomináciu na olympijské hry s tými najlepšimi podmienkami. A pomohla mi aj s nákupom materiálu,“ hovorí Zuzana Paňková. Zuzka nie je jedinou výhodniarkou, ktorá oceňuje pomoc od župy. Okrem iného naša nadácia zorganizovala aj letný tábor pre

64 detí z rodín, ktoré by si to nemohli dovoliť. Zapojilo sa 18 organizácií - prichystali 36 turnusov plných športu, zábavy, umenia a najmä úžasných zážitkov. Poznáte niekoho, kto by tiež privítal takúto pomoc? Krúžky, knihy, kurzy, dresy, hudobné nástroje či maliarske potreby dokážu v rodinnom rozpočte spraviť veľkú diery. Vieme s týmito nákladmi pomôcť a podporiť tak nielen rozvoj dieťaťa, ale aj lepšiu budúcnosť nášho kraja. Klikajte na nadaciask.sk a dozviete sa viac. Kraj je tu aj pre vás!

5 oblastí našej podpory

- Vzdelanie
- Šport
- Umenie
- Voľný čas
- Odborné poradenstvo

Kráľovná diamantových tenisiek

Eva Kissová so synom Martinom po maratóne vo Viedni

Nevydumuj, ideš! Prikáže si bežecká legenda EVA KISSOVÁ zakaždým, keď ju pred tréningom prepadne únava a zajačie úmysly. Vo svojich 64 rokoch sa chystá už na 115. maratón. Laureátka Ceny predsedu Košického samosprávneho kraja za rok 2023 je jednou zo štyroch elitných žien, ktoré sa ocitli v takzvanom Diamantovom klube. Prijmú vás doň, len ak zabehnete Medzinárodný maratón mieru (MMM) aspoň 25-krát. Eva sa na košickú trať dlhú 42,195 km postaví v prvú októbrovú nedeľu už po 38. raz.

Ako malá s úžasom sledovala maratón z Košíc do Seny, no pretekať s mužmi bolo v tom čase nemysliteľné. Detský sen jej v roku 1981 pripomenula nevinnou otázkou až basketbalová

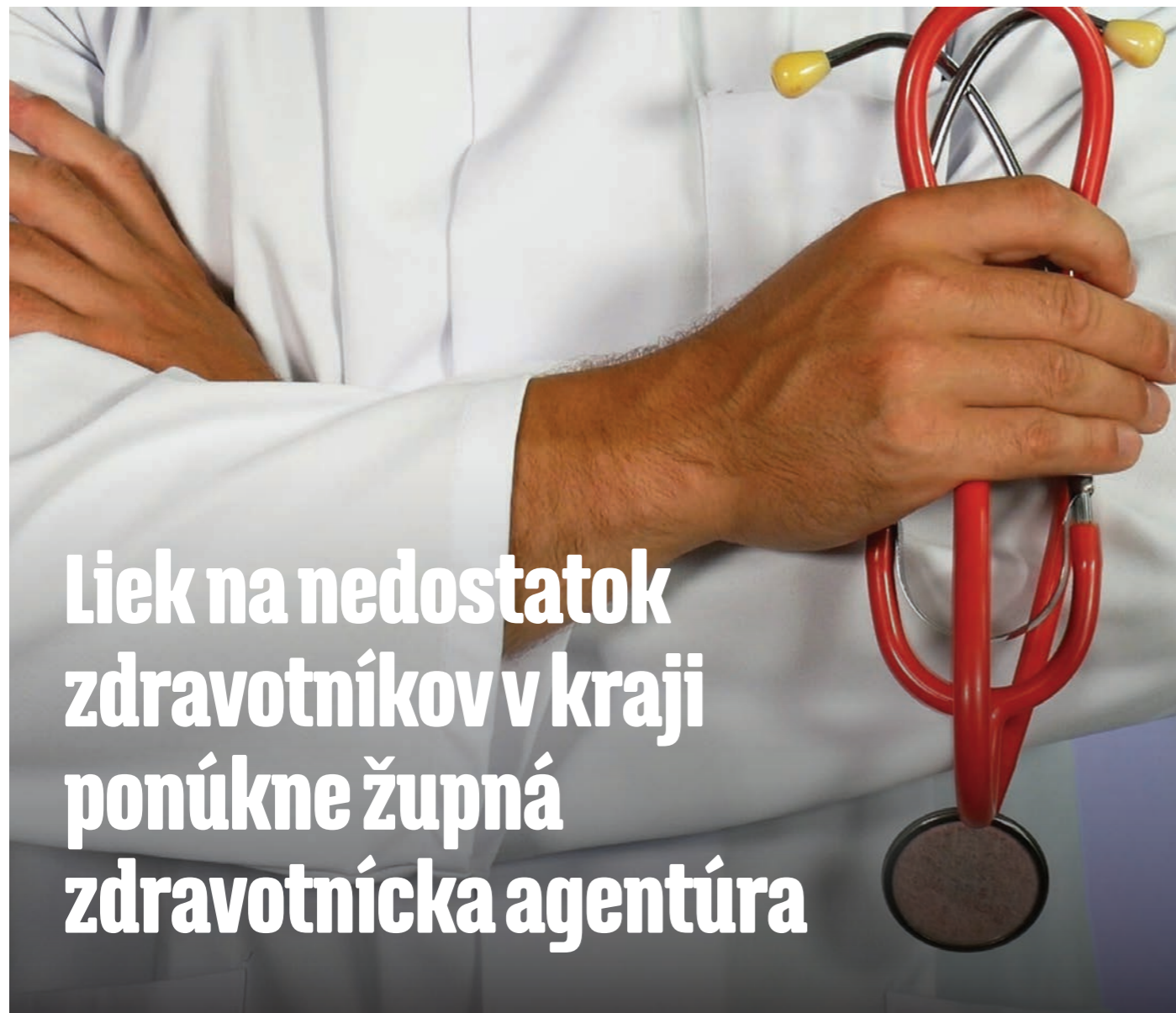
spoluhráčka na jednom zo sústredeaní: „Eva, ty vládzeš ako kôň, prečo nejdeš behať maratón?“ Viac nebolo treba. Hneď v roku 1982, kedy na košickom MMM konečne mohli štartovať aj rekreačné bežkyne, sa 22-ročná Eva postavila na svoj prvý maratónsky štart. Cieľovú pásku prekročila po 3 hodinách a 55 minútach. Od začiatku trénovala s nevídanou disciplínou. Za 43 bežeckých rokov zodrala viac ako 170 párov tenisiek, neraz si ich obúvala už o tretej či štvrtej nad ránom. Úspech jej, veru, z neba nespadol. Imunitu na lenivosť si budovala pocitvo. Maratónskej vášne sa nevzdala po pôrode syna a ani neskôr, keď sa musela postarať o chorú matku. Ako 45-ročná vyšťudovala popri práci fyzioterapeutky vysokú školu a urobila si aj doktorát. Okrem toho štíhala učiť na zdravotníckej škole a brigádovať.

Eva je presvedčená, že aj v každodennom živote veľa zvládala práve vďaka kondícii z behu. „V ťažkých podmienkach bytia som zo seba vydala všetko. Ale ktovie, či by to tak bolo, aj keby som mala na ružkách ustlané. Či by som sa neuspokojila s tým, že je mi dobre tak, ako je.“ Za svoju mentálnu silu vďaka najmä viere. Neraz si v duchu pripomína: „Pros a dostaneš.“ Eva Kissová prepadať maratónu v 80. rokoch, keď bol tento šport stále výsadou mužov. Našli sa aj takí, ktorí pre bežkyňu nemali pochopenie, no ona sa nenechala odradiť. Spomína na jednu z nedeľ, keď si tréningom krátila čakanie počas synovho doučovania. „Bolo asi 11 hodín a jeden ujo na mňa zakričal: No, než by si varila obid, ale tu pobeheješ. A ja som sa len v duchu usmiala: A ty odkiaľ vieš, že ja nemám navarený obed?“ Inšpiráciou sa stala aj pre svojho syna Martina, ktorý je dnes Eviným verným maratónskym parťákom. Aj po 60-tke si obúva bežecké tenisiky štyri až päťkrát do týždňa. Od jari do jesene má v nohách aj 400 kilometrov mesačne, v zime približne polovicu. Najlepšie sa jej behá v Čermeľskom údolí, hneď po práci mieri na Alpinku. „Rozjímam, modlím sa a vyčistím si hlavu. Prvé tri kilometre idem ako starý traktor, ale potom sa rozbehám a načerpám silu, aby som ju mohla nasledujúci deň rozdávať.“ A čo ak sa jej nechce? „Poviem si: nevzdumuj, ideš! Sadnem do auta a vyrazím na Alpinku. Stalo sa mi, že som bola taká unavená, že som si najprv 10 minút v aute podriemala, aby som sa vôbec mohla pohnúť.“ Ak ste po týchto riadkoch dostali chuť na beh, no zápasíte s nedostatkom času, nechajte si poradiť od kráľovnej diamantových tenisiek: „Hurá systémom nedosiahnete nič. Deň má 24 hodín, preto si svoj čas treba dobre rozvrhnúť. Tak, ako keď deti v škole majú svoj rozvrh hodín. Ja už týždeň dopredu viem povedať, čo budem kedy robiť.“

100. MMM

Chystáte sa 6. 10. 2024 povzbudzovať? Príďte do fanzóny pred Úradom Košického samosprávneho kraja na Námestí Maratónu mieru 1 v Košiciach.

Liek na nedostatok zdravotníkov v kraji ponúkne župná zdravotnícka agentúra

Kraj chce poskytovať podporu najmä mladým, začínajúcim zdravotníckym pracovníkom v Košickom kraji a zároveň stabilizovať už etablovaných.

Chýba vo vašom regióne zdravotnícky personál? Prichádza prvá pomoc vo forme Zdravotníckej agentúry Košického kraja. Župa ju založila s cieľom zlepšiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre svojich obyvateľov. Tento krok odsúhlasili poslanci Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja na poslednom zasadnutí v pondelok 26. augusta 2024. Poslanci odklepli aj strategický dokument Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2024-2028 s výhľadom do roku 2030. Ten prináša obraz o aktuálnej situácii v

zdravotnej starostlivosti v každom z regiónov a tiež konkrétne riešenia. Nová Zdravotnícka agentúra KSK sa stane platformou pre poskytovanie podpory najmä mladým, začínajúcim zdravotníckym pracovníkom pri ich vstupe do systému zdravotnej starostlivosti v rámci kraja, rovnako by však mala poskytovať podporu už etablovaným zdravotníckym pracovníkom v snahe o ich stabilizáciu. Taktiež by mala oslovovať a motivovať zdravotníckych pracovníkov zo Slovenska i spoza hraníc, a to aj z tretích krajín, aby využili pracovné príležitosti v

Košickom kraji. Ráta sa aj s prípravou projektových zámerov a konkrétnych projektov v zdravotníctve s osobitným zreteľom na ambulantný sektor, ale i s vyhľadávaním možností externého financovania. Súčasťou aktivít agentúry bude aj zabezpečenie vzdelávacích a osvetových aktivít, aktivity zamerané na prevenciu a jej úlohou bude aj rozvoj spolupráce so vzdelávacími organizáciami a orgánmi štátnej správy v oblasti vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

Priority poslancov KSK

Aké sú vaše ciele v aktuálnom volebnom období? Čo by ste chceli presadiť z pozície poslanca KSK?

József Kopasz

SZÖVETSÉG - Magyarok. Nemzetiségek. Régiók. ALIANCIA - Mađari. Národnosti. Régióny

Pre mňa je dôležitou témou kultúra, podpora a rozvoj cestovného ruchu v celom našom kraji. Aj vďaka KSK sa už veľa aktivít a projektov podarilo zrealizovať a dotiahnuť do konca, čo je na prospech našich obyvateľov aj návštevníkov. Som pripravený podporiť každý dobrý návrh, ktorý prispeje k tomu, aby náš kraj napredoval a prosperoval. K tomu pomáhajú rôzne fondy z Európskej únie, dotácie od Košického

samosprávneho kraja, vďaka čomu sa rozvíjajú naše regióny. Mojmím cieľom je zlepšenie prístupu ku kultúre, zvýšenie dostupnosti kultúrnych podujatí a vzdelávacích programov pre všetky vekové skupiny a sociálne vrstvy. Posilnenie spolupráce s kultúrnymi organizáciami a podpora výmeny kultúrnych projektov. Zvýšenie počtu zahraničných turistov v Košickom kraji s dôrazom na regionálnu pestrosť krajiny.

Štefan Kvak

SMER - sociálna demokracia, SME RODINA

Keďže som poslancom KSK svoje prvé volebné obdobie, dá sa povedať, že som doteraz hlavne sledoval prácu krajského parlamentu a Úradu KSK. Mojmím cieľom je pokračovať v aktívnej práci v komisii cestovného ruchu so zameraním sa na rozvoj Zemplína, najmä na reálne budovanie cyklochod-

níkov. Ako lekár oceňujem prijatie zdravotnej politiky KSK, ktorú som v hlasovaní podporil, ale je treba aktívne pracovať na podpore sociálne ohrozených skupín a vybudovaní centra paliatívnej starostlivosti aj v regióne Zemplína.

Milan Lesňák

OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OLANO), NOVA, Kresťanská únia (KÚ), ZMENA ZDOLA, ZA ĽUDÍ, Zmena zdola, Demokratická únia Slovenska, NOVA

Ako poslanec a obyvateľ Košického kraja vnímam dôležitosť dobudovania športovej, ale aj dopravnej infraštruktúry. Medzi moje priority patrí dotiahnutie a dokončenie dôstojnej a modernej športovej haly pre okres Košice III, ktorá nám tu chýba. Rovnako sa usilujem o zlepšenie dopravnej infraštruktúry v okolí Košíc, ale aj v celom kraji.

Som rád, že župa postupne zavádza do praxe Integrovaný dopravný systém, no stále je čo zlepšovať. Potrebujeme ho dotiahnuť do bodu, kedy sa zjednotia regionálne autobusy, vlaky a mestská hromadná doprava. Potrebujeme spojiť a hlavne zjednotiť dopravu v rámci Košického a Prešovského kraja v prospech všetkých obyvateľov.

Spoznajte kraj z bicykla, z hladiny a aj vďaka festivalom

Kto povedal, že s letom sa končia výlety, je na omyle. Jesennú plejádu najžiarivejších farieb kraja si môžu východniari vychutnať pokojne aj zo sedačky bicykla či dokonca z paluby lode. Košický kraj je skvelou voľbou na jesenné potulky pre športovo zdatných aj tých, ktorí si potrebujú dobiť baterky či stráviť čas na netradično-tradičných podujatiach.

Kde nájdete požičovne?

Pod Spišským hradom
v Žehre-Hodkoveciach

Autokemping Podlesok
v Hrabušiciach

Centrum Lodina
vo Veľkej Lodine

Pri penzióne Dolina
na Zemplínskej Šírave

V penzióne Zlatá Putňa
vo Viničkách

Na Majeri Bara v Malej Bare

E-bike požičovňa v Drnave

Dvojkoľosový tátoš v akcii po kraji

Už Mark Twain tvrdil, že ľudia by sa mali naučiť bicyklovať, lebo nikdy v živote to neolutujú. A futovať nebudú ani východniari, ktorí sa rozhodnú spoznávať kraj na dvojkoľosovom tátošovi. Župa pre nich len nedávno otvorila dokopy 7 požičovní elektrobicyklov. O čo ide? BIKEY je jedinečným projektom na území Košického kraja,

ktorý zastrešuje viaceré lokality e-bike požičovní. Tie nájdete v každom z regiónov, preto vám už nič nebráni nasadiť si prilbu, nasadnúť, šliapnuť do pedálov a vydať sa za dobrodružstvom. V ponuke sú dámske, pánske i detské bicykle, ale aj príslušenstvo ako cyklovozík alebo detská sedačka. Požičanie elektrobicykla pre dospelého stojí na jeden deň 35€, no výhodné je využiť 2-dňovú výpožičku za 55€. Bicykel si možno prenajať prostredníctvom online formulára cez www.bikey.sk.

Hey, plavčíci, nalod'te sa na vlny kraja

Na známosť sa všetkým dáva, že na Zemplínsku šíravu sa vrátila legenda. Po 30-tich rokoch a ceste cez sedem krajín dorazila Krajská loď Labe na tvar miesta, aby mohla na palube rozfúkať vlasy nejednému návštevníkovi. Na korbu výletnej lode kategórie Bifa, ktorá doposiaľ čakala na svoju veľkú chvíľu na pražskej Vltave, sa ich zmesí spolu 164. Putovala neuveriteľných 3500 km, aby ukázala to naj, čo skrývajú brehy "slovenského mora" na Zemplíne. Plavidlo je dlhé 37 m a váži statných 70 ton. Pasažieri sa nemusia báť prísť hladní či smädní. Občerstvenie zabezpečí palubný bufet a neskôr pribudne i kuchyňa. K dispozícii sú sociálne zariadenia, slnečná terasa i klimatizovaný salón. Loď ich rada prevezie, prezradí niečo zaujímavé o vodnej nádrži, ale aj zvyklostiach miestnych. Plavba trvá približne 75 minút s nalodením sa v stredu „Lúč“ v smere na Klokočov, následne sa loď vracia k lokalite Prímestská s návratom späť do prístavu. Všetky informácie o trase, časoch a frekvencii plavieb, ako aj cenník a rezervačný portál sú na www.plavbysirava.sk.

Lov na zážitky počas jesene

Iskrivé podujatia sú už za rohom a sľubujú pekné chvíle so šikovnými a temperantnými východniarmi. Vďaka dotačnému programu župy a pomoci Krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Regiόν turizmus, ako aj mnohým krajským kultúrnym organizáciám sa môžete tešiť napríklad na XI. Dni sliviek v Malých Trakanoch. Počas víkendov 27. - 28. 9. 2024 obec prevonia sladké ovocie. Festival nadväzuje na zvyky domácich v regiónoch Medzibodrožia a Použia, ktorí pestovali a spracovávali ovocie a hlavne slivky. Z iného súdka bude Biela noc v Košiciach od 11. do 13. 10. Ide o prestížny medzinárodný festival, ktorý priblíži všetkým vekovým kategóriám súčasné umenie ako aj netradičné, nepoznané alebo významné miesta krajského mesta. Neváhajte a do kalendára si už vopred poznačte, kam sa vyberiete.

Už ste si dnes skontrolovali svoje auto?

AUTIČKÁRI

Dokumentárny film

od režiséra

Dominika Bariho

KOŠICE, 05.10.2024 o 19.00 hod./ AMFITEÁTER

18. - 19. 10. 2024

ESENCIA Festival tradičnej kultúry

Trojdnňový festival tradičnej kultúry pod taktovkou Centra kultúry Košického kraja poteší každého východniara. V Kunsthalle Košice bude mať zastúpenie Gemer, Spiš, Abov aj Zemplín. Súčasťou programu budú Klenoty kraja - súťažná prehliadka dospelých folklórnych súborov KSK a nesúťažná prehliadka folklórnych skupín KSK.

4. - 13. 10. 2024

Festival Divadelný Spiš

Vďaka Spišskému divadlu v SNV sa tam predvedú divadlá z celého Slovenska a chýbať nebude ani hosť z Prahy. Okrem toho, Múzeum Spiša už 26. 9. otvorí výstavu o divadelníctve na Spiši v 20. a 21. storočí cez scénické návrhy, scény, kostýmy a archívne materiály k divadelným hrám z tvorby Spišského divadla.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Milí čitatelia, toto sú výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Anna Varšaníková, Tadeáš Gyenes.**

Súťaž

Ak ste si pozorne prečítali rozhovor s úspešným športovcom Richardom Turym, určite budete poznať odpoveď na otázku: Na akom mieste sa umiestnil na Letných olympijských hrách v Paríži? Správnu odpoveď nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **30. 9. 2024**. Dvaja výhercovia získajú šiltovku, pohár, zápisník a textilnú tašku. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry.